

UITSpraak IN BEROEP BIJ RECHTBANK NOORD-HOLLAND, LOCATIE ALKMAAR, 21-06-2023; KLACHT ONGEGROND; TOEKENNEN VAN SCHADEVERGOEDING IS KOMEN TE ONTVALLLEN.

KLACHTNUMMER : 23.0421

DE KLACHTENCOMMISSIE VOOR GGZ NOORD-HOLLAND-NOORD HEEFT HET VOLGENDE OVERWOGEN EN GEOORDEELD OMTRENT DE OP [...] BINNENGEKOMEN KLACHT IN HET KADER VAN DE WET VERPLICHTE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG (WVGGZ) VAN:

A., (geboren op [...])
verblijvende: J. (hierna: de instelling te K.)
hierna te noemen: klaagster

tegen

B.,
en C., werkzaam als psychiater en psychiater in opleiding. Bij J. van de instelling
hierna te noemen: verweersters.

1 VERLOOP PROCEDURE

1.1. Overzicht van de ingekomen stukken

- Het klachtenformulier gedateerd [...], ontvangen op dezelfde datum;
- Een notitie ter toelichting bij het klaagschrift van [...] van de patiëntenvertrouwenspersoon (hierna: pvp), gedateerd [...]
- Het verweerschrift, gedateerd [...].

De klachtencommissie heeft met toestemming van klaagster inzage in haar behandeldossier gehad over de periode van [...] tot en met [...].

1.2. De mondelinge behandeling van de klacht

- Klaagster heeft haar standpunt voor de commissie toegelicht op de zitting van [...];
- Aanwezig was klaagster, bijgestaan door de pvp D. Namens verweersters is verschenen E., psychiater, en F., coassistent.

Op [...] is de beslissing van de uitspraak telefonisch aan partijen medegedeeld.

2 STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

2.1 STANDPUNT KLAGER

De klacht van klaagster is gericht tegen de volgende beslissingen:

- 1 – tot verplichte zorg in de vorm van opname in een accommodatie;
- 2 – tot verplichte zorg in de vorm van medicatie;
- 3 – tot verplichte zorg in de vorm van beperking bewegingsvrijheid;
- 4 – tot het wilsonbekwaam verklaren van klaagster.

Daarnaast verzoekt klagster de klachtencommissie een schadevergoeding vast te stellen bij gegrondverklaring van haar klacht.

2.2 STANDPUNT VERWEERSTERS

Verweersters zijn van mening dat de genomen beslissingen noodzakelijk waren om aan klagster de zorg te geven die zij nodig heeft, terwijl klagster deze zorg niet op vrijwillige basis accepteert. Opname en gedwongen medicatie zijn nodig omdat ambulante behandeling ter behandeling van de angsten van klagster en haar paranoïde gedachten niet van de grond is gekomen. De vrijheden van klagster zijn tot op heden beperkt tot vrijheden binnen de instelling, vanwege vluchtgevaar in combinatie met psychotische belevingen. Ten aanzien van de wilsonbekwaamheid stellen verweersters dat zij hierover niet kunnen oordelen omdat deze klacht gericht is tegen de artikel 8:9 beslissing die op [...] is afgegeven, waarbij zij niet betrokken waren.

3 OVERWEGINGEN EN BEOORDELING DOOR DE KLACHTENCOMMISSIE

3.1 VOORVRAAG

Namens de klachtencommissie heeft de ambtelijk secretaris van de commissie op [...] telefonisch aan partijen de beslissing van de commissie op elk klachtonderdeel doorgegeven. Voor klachtonderdeel 1 is als beslissing van de commissie medegedeeld dat klagster in dit klachtonderdeel niet ontvankelijk is.

Bij nadere bestudering van de wettelijke bepalingen is gebleken dat dit een onjuiste beslissing is geweest. Vervolgens dient de vraag beantwoord te worden hoe de commissie hiermee om moet gaan. Dient de commissie in de op schrift gestelde, gemotiveerde beslissing al dan niet terug te komen op het aanvankelijke, onjuiste oordeel?

Ook al is er niet zozeer sprake van een kennelijke omissie/verzuim/schrijffout, de commissie acht het weinig zinvol te volharden in een onjuiste beslissing. Dat zou niet in het belang van een ieder zijn en ook onnodig kosten met zich brengen. Dit brengt met zich dat de commissie bevoegd is kennis te nemen van alle klachtonderdelen en dat klagster ook ontvankelijk in al deze klachtonderdelen is.

3.2 TOETSING CRITERIA

Bij de beoordeling van de klachtonderdelen gaat de commissie uit van de volgende feiten en omstandigheden:

- Klagster is eerder in zorg bij de instelling geweest, namelijk vanaf [...]
- Inmiddels is zij onder (ambulante) behandeling bij de instelling voor randpsychotische verschijnselen. Er is sprake van achterdocht, angsten, waanachtige ideeën en regelmatig gebruik van [...].
- Klagster is in 2023 [...] onverwachts, [...] naar [...] vertrokken, [...]. Aldaar is zij na een verblijf bij [...] gaan zwerven [...].
- Door de burgemeester van de gemeente [...] is een crisismaatregel afgegeven, geldend tot [...], waarbij (voor zover hier relevant) de volgende vormen van verplichte zorg nodig werden geacht: het toedienen van vocht, voeding en medicatie (...), het beperken van de bewegingsvrijheid en opname in een accommodatie;
- Door de rechtbank [...] is bij beschikking van [...] een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel afgegeven tot en met [...], voor dezelfde vormen van verplichte zorg als in de crisismaatregel.

- Ten tijde van de opname op [...] is door de zorgverantwoordelijke een zogenaamde 8:9 brief opgesteld en aan klaagster overhandigd. In deze brief is vermeld dat aan klaagster per [...] verplichte zorg zal worden verleend, voor zover hier relevant: toediening van medicatie, beperken van de bewegingsvrijheid, en opname in een accommodatie.
- Vervolgens is op [...] nogmaals een 8:9 brief aan klaagster overhandigd, waarin aan haar wordt medegedeeld dat per [...] zal worden overgegaan tot verplichte zorg door toediening van medicatie. Dit om het psychiatrisch toestandsbeeld te stabiliseren zodat er kan worden toegewerkt naar ontslag. Indien orale medicatie gesmokkeld of geweigerd wordt, zal medicatie intramusculair gegeven worden.

De klachtencommissie zal hieronder de klachtonderdelen afzonderlijk beoordelen, waarbij als eerste onderdeel klachtonderdeel 1 en vervolgens de klachtonderdelen 4, 2 en 3 worden besproken.

3.3 KLACHTONDERDEEL 1 – Opname

Klaagster is het niet eens met de gedwongen opname. Zij erkent wel iets gedaan te hebben wat niet verstandig is, maar dat betekent niet dat zij psychotisch (en wilsonbekwaam) is. [...]. Klaagster betwist dat zij psychotisch was of is. De enkele omstandigheid dat zij gekke ideeën heeft, betekent niet dat zij aan wanen lijdt. Er is door de zorgverantwoordelijke dan ook niet juist geoordeeld over de aanwezigheid van voldoende stoornisgerelateerd nadeel (artikel 3:3 Wvvgz), aldus klaagster.

Verweersters achten opname noodzakelijk om een doorbraak te forceren in de behandeling van klaagster van haar paranoïde ideeën, die ambulante niet van de grond is gekomen. De psychotische belevingen zijn in ernst toegenomen, mogelijk onder invloed van het gebruik van [...].

De klachtencommissie overweegt dat door de rechter op [...] met betrekking tot klaagster een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel is afgegeven voor de duur van drie weken, tot en met [...], vanwege een psychotische stoornis. Op basis hiervan is de behandeling van de psychotische stoornis mogelijk, ook als klaagster daaraan niet vrijwillig mee wil werken en/ of daarmee niet mee instemt.

Hoewel klaagster de stoornis en/of het psychotisch toestandsbeeld ontkent, heeft de klachtencommissie geen reden te twijfelen aan deze voorlopige diagnose. De commissie is van oordeel dat verweersters in redelijkheid hebben kunnen beslissen dat het ernstig nadeel niet zonder een (gedwongen) opname kon en kan worden afgewend; er is dus voldoende stoornisgerelateerd nadeel. Bovendien acht de klachtencommissie de opname proportioneel en is er sprake van subsidiariteit. Eerdere ambulante behandeling is niet van de grond gekomen en de wanen (volgens klaagster: afwijkende ideeën) hebben klaagster ertoe gebracht om onvoorbereid en zonder [...] te informeren naar [...] af te reizen en daar onder barre omstandigheden te verblijven. De psychotische stoornis en deze wanen behoeven behandeling, onder meer om een mogelijke herhaling waarbij klaagster zichzelf in levensgevaar brengt te voorkomen. De klachtencommissie zal dit klachtonderdeel dan ook ongegrond verklaren.

3.4 KLACHTONDERDEEL 3 – Wilsonbekwaamheid

Volgens klaagster is de beslissing van de zorgverantwoordelijke dat zij niet in staat is tot een redelijke waardering van haar belangen aangaande de medicatie, opname en bewegingsvrijheid (wilsonbekwaamheid) niet zorgvuldig tot stand gekomen (artikel 1:5 lid 1 Wvvgz).

In de artikel 8:9 brief van [...] waarin haar de verplichte zorg wordt aangezegd, is zij – zonder verdere toelichting – niet wilsonbekwaam verklaard. In de daaropvolgende 8:9 brief van [...] staat iets meer uitleg, maar ook hier is niet vermeld hoe deze beslissing tot stand is gekomen, aldus klaagster. Het stappenplan om tot de conclusie van wilsonbekwaamheid te komen, is niet doorlopen. Een en ander

moet op gemotiveerde wijze gebeuren. Van een zorgvuldige beoordeling zoals de wet heeft beoogd, lijkt bij klaagster geen sprake te zijn geweest.

Klaagster was er ook niet mee bekend dat zij wilsonbekwaam was verklaard, tot het gesprek met de PVP op [...]. Nooit eerder is getwijfeld aan de wilsbekwaamheid van klaagster en zij wil dan ook graag weten wanneer deze wilsbekwaamheid ophoudt.

Ter zitting heeft de waarnemend psychiater naar voren gebracht dat de vastgestelde wilsonbekwaamheid waarschijnlijk ziet op de opname en de gedwongen medicatie. Hoe deze vaststelling tot stand is gekomen heeft zij verder niet kunnen toelichten.

De klachtencommissie overweegt als volgt:

Op grond van artikel 1:5 Wvvgz dient de zorgverantwoordelijke schriftelijk vast te leggen wanneer hij de betrokkene niet in staat acht tot een redelijke waardering van zijn/haar belangen ter zake van zorg (...). De zorgverantwoordelijke vermeldt daarbij de datum, het tijdstip en ter zake van welke beslissingen betrokkene niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn/haar belangen. Dit moet op gemotiveerde wijze gebeuren (naar analogie met de Wet Bopz en de toepasselijkheid van artikel 3:46 e.v. Algemene wet bestuursrecht).

Voor het beoordelen van wils(on)bekwaamheid bestaan er verschillende stappenplannen, waaronder die van KNMG en de checklist van Vinkers (e.a. 2019). Deze hebben alle gemeen, dat een beoordeling van wilsonbekwaamheid niet kan plaatsvinden – zo leest de klachtencommissie deze – zonder hierover één of meerdere gesprekken met betrokkene te hebben gehad. Tijdens deze gesprekken:

- (1) wordt betrokkene geïnformeerd over de reden van de beoordeling (zodat de beslissing niet uit de lucht komt vallen),
- (2) wordt de situatie besproken met de vertegenwoordiger/familie,
- (3) vindt de daadwerkelijke beoordeling van de wilsbekwaamheid plaats (is betrokkene in staat tot het maken en uiten van een keuze, tot het begrijpen van informatie, het beseffen en waarderen van informatie voor de eigen situatie en logisch redeneren),
- (4) dienen de resultaten van deze beoordeling te worden besproken, waarbij in het geval van wilsonbekwaamheid gesproken dient te worden over de kans op herstel van wilsbekwaamheid, en
- (5) wordt gezorgd voor dossiervorming (noteer de indicatie, de beoordeling van de criteria onder (3), het resultaat van de beoordeling van de wilsbekwaamheid en leg vast wanneer de wilsbekwaamheid geëvalueerd gaat worden), zodat voldaan kan worden aan bovengenoemde registratieverplichting).

Klaagster heeft ter zitting naar voren gebracht dat zij op [...], laat in de avond [...], G., de waarnemend zorgverantwoordelijke die de eerste 8:9 brief heeft afgegeven, slechts enkele minuten via beeldbellen heeft gesproken. Zij zat al in pyjama, was moe, wilde naar bed gaan en het overleg de dag daarna laten plaatsvinden. Maar daar was volgens G. geen ruimte voor, aldus klaagster. In dit korte gesprek is niet gesproken over haar wils(on)bekwaamheid.

Deze gang van zaken is ter zitting niet weersproken. Bovendien vermeldt de 8:9 brief van [...] ook niet hoe de beslissing tot vaststelling van de wilsonbekwaamheid tot stand is gekomen (is met klaagster gesproken over de vraag of zij in staat tot het maken en uiten van een keuze, tot het begrijpen van informatie, het beseffen en waarderen van informatie voor de eigen situatie en logisch redeneren?) en ook onduidelijk is op welke vorm(en) van verplichte zorg de wilsonbekwaamheid ziet, wanneer kans op herstel van de wilsbekwaamheid te verwachten is en tot slot, op welk tijdstip deze beslissing is genomen.

De klachtencommissie begrijpt dat bij een crisismaatregel soms snel gehandeld moet worden, zoals ook in dit geval. En dat op zo'n moment onder tijdsdruk niet aan alle vereisten kan worden voldaan. Echter, ook in de dagen na de opname heeft geen zorgvuldige (her)beoordeling plaatsgevonden van de wils(on)bekwaamheid van klaagster terzake de medicatie, zelfs niet bij het hernieuwde besluit om vanaf [...] gedwongen medicatie te gaan verlenen.

In de daarbij behorende 8:9 brief is niet vermeld of klaagster in staat is tot een redelijke waardering van haar belangen terzake (het 'wel/niet' is niet doorgehaald). Onder het bijbehorende kopje 'Toelichting' wordt toegelicht waarom gedwongen medicatie noodzakelijk is, maar wordt niet gesproken over de (totstandkoming van de) beslissing terzake de wilsonbekwaamheid van klaagster.

Overigens ontbreekt ook een verslag van de actuele gezondheidstoestand van klaagster. Nu behandeling van klaagster niet eerder structureel en succesvol heeft plaatsgevonden, nog niet of nauwelijks gestart is met medicamenteuze behandeling en zij inmiddels drie weken is opgenomen had het voor de hand gelegen dat een nader psychiatrisch onderzoek zou zijn gestart. Uit de stukken die de klachtencommissie heeft ontvangen, waaronder de rapportage uit het EPD, blijkt niet dat dit onderzoek heeft plaatsgevonden. Dat geldt evenzeer voor een (minder vergaand) actueel onderzoek naar de gezondheidstoestand van klaagster, inclusief een onderzoek naar de wils(on)bekwaamheid van klaagster zoals artikel 8:9 van de Wvvgz vereist.

Nu tot op heden geen zorgvuldige beslissing van de wils(on)bekwaamheid van klaagster heeft plaatsgevonden, zal de klachtencommissie dit klachtonderdeel gegrond verklaren.

Overleg met vertegenwoordiger

Het tweede lid van artikel 1:5 van de Wvvgz bepaalt dat wanneer een betrokkene wilsonbekwaam wordt verklaard, deze beslissing niet wordt genomen dan na overleg met de vertegenwoordiger. Indien er geen vertegenwoordiger optreedt, stelt de zorgverantwoordelijke de geneesheer-directeur (GD) en de officier van justitie (OVJ) daarvan op de hoogte (lid 3 van artikel 1:5 Wvvgz). Artikel 1:3 lid 4 bepaalt (zelfs) dat de zorgaanbieder een verzoek voor mentorschap doet, indien er sprake is van wilsonbekwaamheid en er geen vertegenwoordiger is.

Klaagster stelt dat zij geen vertegenwoordiger heeft en dat dit overleg niet heeft plaatsgevonden. Voor zover klaagster weet, zijn ook de GD en de OVJ niet op de hoogte gebracht van het ontbreken van noodzakelijk overleg met de vertegenwoordiger van klaagster.

Uit het EPD, noch uit de overige stukken in het dossier van klaagster is gebleken dat – bij het ontbreken van een vertegenwoordiger – de GD en de OVJ op de hoogte zijn gebracht van de vaststelling van de wilsonbekwaamheid van klaagster, zonder overleg vooraf met een vertegenwoordiger. Ook om die reden acht de klachtencommissie de klacht van klaagster gegrond.

3.5 KLACHTONDERDEEL 2 – Gedongen medicatie

De klachtencommissie overweegt hierover als volgt:

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat de beslissing klaagster wilsonbekwaam te verklaren onzorgvuldig tot stand gekomen. Nu klaagster bovendien betwist wilsonbekwaam te zijn, dient haar "wilsbekwaam verzet" gehonoreerd te worden.

Immers, tot dat het tegendeel is komen vast te staan, wordt klaagster wilsbekwaam geacht te zijn aangaande de medicatie, en mag medicatie niet gedwongen worden toegediend (artikel 8:9 lid 4 Wvvgz).

Reeds hierom, zal de klachtencommissie ook dit klachtonderdeel gegrond verklaren.

3.6 KLACHTONDERDEEL 3 – Beperking bewegingsvrijheid

Klaagster stelt rustig aanwezig te zijn op de afdeling, zij vertoont geen wanen of ander stoornis gerelateerd gedrag, zo blijkt uit de rapportages. Het verblijf in een gesloten kliniek zonder vrijheden,

is dan ook een inbreuk die te ingrijpend is ten opzichte van het doel van de opname, aldus klaagster. Er zijn geen signalen dat zij zich aan de behandeling wil onttrekken door weg te lopen, waardoor het besluit om haar wekenlang in haar vrijheden te beperken disproportioneel en te ingrijpend is. Angst voor herhaling van [...] is niet nodig, en zij inmiddels inziet dat dit geen verstandige beslissing was.

Verweersters achten het echter nog niet verantwoord klaagster meer vrijheden te geven, omdat de psychotische belevingen nog niet behandeld zijn [...].

De klachtencommissie overweegt hierover als volgt:

Ter gelegenheid van de mondelinge behandeling is gebleken dat de enige vrijheid waarover klaagster beschikt, het onder begeleiding mogen sporten binnen de instelling betreft. Voor het overige wordt haar geen enkel perspectief of stappenplan geboden. Ook in de behandelplannen wordt niet gesproken over vrijheden: welke vrijheden zijn er (al dan niet op termijn) mogelijk, en wat zijn daarvoor de benodigde stappen.

Naast het ontbreken van enig perspectief op het gebied van vrijheden, is de klachtencommissie bovendien van oordeel dat het enkele vluchtgevaar zoals dat door verweersters wordt geschetst, onvoldoende is om haar zo goed als in het geheel geen vrijheden te geven. Zo sprak klaagster zelf al over 2 op 1 begeleiding, om naar buiten te kunnen gaan.

Gelet op het huidige toestandbeeld van klaagster en de duur van de opname zal klaagster een duidelijk perspectief geboden moeten worden: onder welke voorwaarden en op welke termijn kan zij vrijheden verkrijgen? Overigens, klaagsters voorstel in deze lijkt niet onredelijk.

De klachtencommissie is aldus van oordeel, dat ook dit klachtonderdeel gegrond is.

4 BESLISSING DOOR DE KLACHTENCOMMISSIE

De klachtencommissie verklaart:

- klachtonderdeel 1 **ongegrond**;
- de klachtonderdelen 2, 3 en 4 **gegrond**;

Houdt de behandeling van het verzoek tot vaststelling van een schadevergoeding aan tot 30 maart 2023, in afwachting van een nadere onderbouwing door klaagster.

Aldus gedaan te K. op [...], verzonden op [...]

Vastgesteld door de volgende commissie:

mr. Ph. Burgers (voorzitter), mr. M. Broek (lid-jurist), drs. H. Oosting (lid-psychiater) (leden), bijgestaan door M. Amende (ambtelijk secretaris).

Namens deze;

Ph. Burgers
voorzitter

Beroep

De Wvggz geeft betrokkene (klager), diens vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene de mogelijkheid om binnen 6 weken na de uitspraak van de commissie een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift in te dienen bij de rechter van rechtbank Noord-Holland, gelegen aan de Kruseman van Eltenweg 2, 1817 BC Alkmaar.

Deze uitspraak wordt toegezonden aan:

A., cliënt

D., PVP

H., advocaat

I., Geneesheer-directeur

GGZ Noord-Holland-Noord (zorgaanbieder)

B., zorgverantwoordelijke

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.